

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทบาทของครูพระสอนศีลธรรมต่อการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร” โดยมีการศึกษาจาก เอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างเครื่องมือในการวิจัย ได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “บทบาทของครูพระสอนศีลธรรมต่อการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาเขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร” เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mix Method Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) จากนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนวัดราชสิงขร โรงเรียนวัดไผ่เงินโชตนาราม โรงเรียนวัดไทร โรงเรียนวัดจันทรีใน สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) กับผู้บริหารโรงเรียนและผู้ปกครองเด็ก โดยผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยตามลำดับดังนี้

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของครูพระสอนศีลธรรมต่อการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาเขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายในการจัดเก็บข้อมูล ดังนี้

๓.๒.๑ ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔, ๕ และ ๖ ของโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร จำนวน ๔ โรงเรียน ดังนี้

๑) โรงเรียนวัดราชสิงขร	มีจำนวน ๕๖๗ คน
๒) โรงเรียนวัดไผ่เงินโชตนาราม	มีจำนวน ๓๙๗ คน
๓) โรงเรียนวัดไทร	มีจำนวน ๒๓๔ คน
๔) โรงเรียนวัดจันทรีใน	มีจำนวน ๒๑๖ คน

๓.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ การสุ่มตัวอย่างจากนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในประถมศึกษา โรงเรียนวัดราชสิงขร โรงเรียนวัดไผ่เงินโชตนาราม โรงเรียนวัดไทร โรงเรียนวัดจันทรีใน เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร จำนวน ๑,๔๑๔ คน โดยหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ (Taro Yamane) ที่ระดับความ

เชื่อมั่น ๐.๐๕ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๑๒ คน และทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยมีขั้นตอนการสุ่มดังนี้

(๑) กำหนดกลุ่มประชากรคือนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร จำนวน ๑,๔๑๔ คน แล้วหาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้จำนวน ๓๑๒ คน

(๒) แบ่งจำนวนนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในประถมศึกษา เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร แล้วการสุ่มดังตารางที่ ๓.๑

สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ในกรณีที่ทราบจำนวนประชากร คือ

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดย N = จำนวนประชากรทั้งหมด
e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้
n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

$$312 = n = \frac{1414}{1 + 1414(0.05)^2}$$

ตารางที่ ๓.๑ จำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่างของนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในประถมศึกษา โรงเรียนวัดราชสิงขร โรงเรียนวัดไผ่เงินโชตนาราม โรงเรียนวัดไทร โรงเรียนวัดจันทรีใน เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร

ที่	โรงเรียน	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
๑	โรงเรียนวัดราชสิงขร	๕๖๗	๑๒๕
๒	โรงเรียนวัดไผ่เงินโชตนาราม	๓๙๗	๘๗
๓	โรงเรียนวัดไทร	๒๓๔	๕๒
๔	โรงเรียนวัดจันทรีใน	๒๑๖	๔๘
รวม		๑,๔๑๔	๓๑๒

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ก.แบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทครูพระสอนศีลธรรมต่อการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑) ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

๑. ศึกษาบทบาทของครูพระสอนศีลธรรมต่อการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร ในอำเภอรองน้อย จากเอกสารและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒. กำหนดกรอบแนวคิด ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

๓. กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

๔. ดำเนินการสร้างเครื่องมือ และนำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบเครื่องมือและปรับปรุงแก้ไขตามที่ได้รับคำแนะนำ

๕. นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่จะดำเนินการวิจัย เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

๘. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

๒) ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นตามกรอบของการศึกษาบทบาทของครูพระสอนศีลธรรมต่อการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร จากนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในประถมศึกษา โรงเรียนวัดราชสิงขร โรงเรียนวัดไผ่เงินโชตนาราม โรงเรียนวัดไทร โรงเรียนวัดจันทรีใน ซึ่งผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิจัยโดยการสร้างแบบสอบถามตามกรอบปัจจัยที่กำหนด โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบปลายปิดจำแนกตาม โรงเรียนที่ศึกษา เพศ อายุ ระดับชั้น จำนวน ๕ ข้อ

ตอนที่ ๒ ข้อมูลบทบาทพระสอนศีลธรรมต่อการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร ทั้ง ๔ ด้าน ด้านละ ๖ ข้อ ได้แก่

๑) ด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอน ๒) ด้านการจัดสื่อการเรียนการสอน ๓) ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรการเรียนการสอน ๔) ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน มีลักษณะเป็นมาตรา

ส่วนประเมินค่า(Rating scale) ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้น้ำหนักคะแนนดังนี้^๑

๕ หมายถึง มีบทบาทครูพระสอนศีลธรรมต่อการพัฒนาจริยธรรมอยู่ในระดับ มากที่สุด

๔ หมายถึง มีบทบาทครูพระสอนศีลธรรมต่อการพัฒนาจริยธรรมอยู่ในระดับ มาก

๓ หมายถึง มีบทบาทครูพระสอนศีลธรรมต่อการพัฒนาจริยธรรมอยู่ในระดับ ปานกลาง

๒ หมายถึง มีบทบาทครูพระสอนศีลธรรมต่อการพัฒนาจริยธรรมอยู่ในระดับ น้อย

๑ หมายถึง มีบทบาทครูพระสอนศีลธรรมต่อการพัฒนาจริยธรรมอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางพัฒนามหาวิทยาลัยพระสอนศีลธรรมต่อการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีลักษณะเป็นปลายเปิดให้เลือกตอบโดยเสรี

๓) การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

๑. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

๒. หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ เสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จำนวน ๕ ท่าน

๑) พระมหาสม กลยาโณ, Ph.D. อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒) อาจารย์ผดุง วรรณทอง อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓) อาจารย์เดช ชูจันอัด อาจารย์ประจำภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔) รศ.นงลักษณ์ วัฒนะสิงห์ อาจารย์พิเศษหลักสูตรพุทธศาสนามหาบัณฑิตสาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๕) อาจารย์ ดร.ทรงวิทย์ แก้วศรี อาจารย์พิเศษหลักสูตรพุทธศาสนามหาบัณฑิตสาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item - Objective Congruence Index : IOC) ได้ค่ามากกว่า ๐.๐๕ ขึ้นไปทุกข้อ

๓. หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) แก่นักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๓๐ คนเพื่อหาค่าความ

^๑ชุดิระ ระเบียบ และคณะ, ระเบียบวิธีวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๕๒), หน้า ๑๐๘.

เชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค^๒ (Cronbach's Alpha coefficient) ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๘๘

ข. แบบสัมภาษณ์

การวิจัยเรื่อง “บทบาทของครูพระสอนศีลธรรมต่อการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้เก็บข้อมูลโดยเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) สำหรับเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informants) จากผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา และผู้ปกครองเด็ก ได้แก่ โรงเรียนวัดราชสิงขร โรงเรียนวัดไผ่เงินโชตนาราม โรงเรียนวัดไทร โรงเรียนวัดจันทรีโน ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

๑) แนวทางในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในระดับประถมศึกษา

๒) แนวทางในการพัฒนาบทบาทของครูพระสอนศีลธรรมต่อการพัฒนาจริยธรรมในระดับประถมศึกษา

๓) แนวทางในการแก้ปัญหา อุปสรรค ที่มีต่อบทบาทของครูพระสอนศีลธรรมต่อการพัฒนาจริยธรรมในระดับประถมศึกษา

๔) แนวทางในการนำหลักธรรมเกี่ยวข้องกับบทบาทของครูพระสอนศีลธรรมต่อการพัฒนาจริยธรรมเอามาประยุกต์ในการบริหารโรงเรียน

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ก. เชิงปริมาณ

ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองกับนักเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง ๔ โรงเรียน เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง สำหรับการสัมภาษณ์ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยการบันทึกเทปในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

๑) ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนทั้ง ๔ โรงเรียนใน เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามจากนักเรียนอยู่ในประถมศึกษา

๒) นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปเก็บข้อมูล โดยนำแบบสอบถามจำนวน ๓๑๒ ฉบับโดยแจกกับนักเรียนในประถมศึกษา ทั้ง ๔ โรงเรียน ในเขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเองแล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้อง ได้ข้อมูลที่เหมาะสมทั้งหมดจำนวน ๓๑๒ ฉบับ ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

๓) นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

^๒สิน พันธุ์พินิจ, เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทจูนพับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๔๗),

ข. เชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอน ดังนี้

๑.การรวบรวมเอกสาร ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความงานวิจัยและเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของครูพระสอนศีลธรรมต่อการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร ใน ๔ ด้าน คือ

- ๑) ด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอน
- ๒) ด้านการจัดสื่อการเรียนการสอน
- ๓) ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรการเรียนการสอน
- ๔) ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน

๒. การขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ และขอหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Information) ทั้งหมด ๑๐ ท่าน ได้แก่

๑. นางช่อผกา บุญเลิศ	รองผู้อำนวยการโรงเรียนวัดราชสิงขร
๒. ว่าที่ร้อยตรีภิตติ ตรีโกคา	รองผู้อำนวยการโรงเรียนวัดไผ่เงินโชตนาราม
๓. นางสาวเบญจวรรณ จิตรเลิศ	รองผู้อำนวยการโรงเรียนวัดจันทน์ใน
๔. นายเด่น คีสว่าง	ผู้ปกครองเด็ก
๕. นางสาวประภาวี แซ่เติน	ผู้ปกครองเด็ก
๖. นางสาวธนพร หมื่นกล้า	ผู้ปกครองเด็ก
๗. นางวัชรกร พันธกิจ	ผู้ปกครองเด็ก
๘. นางสาวสมใจ ตั้งกิจวงศ์ไพศาล	รองผู้อำนวยการโรงเรียนวัดไทร
๙. นายชัยวัฒน์ ทัพเจริญ	ผู้ปกครองเด็ก
๑๐. นายสมพล น่วมอ่อน	ผู้ปกครองเด็ก

เพื่อขอเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ที่แต่ละท่าน

๓. การสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ทั้ง ๔ โรงเรียน และผู้ปกครองเด็กเขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร จำนวน ๑๐ ท่าน ช่วงวันที่ ๗ ถึงวันที่ ๑๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ รวมเป็นระยะเวลา ๖ วัน

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติ ดังนี้

๓.๕.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามหลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อกำหนดค่าทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนา ความคิดเห็นของนักเรียนต่อบทบาทของครูพระสอนศีลธรรมต่อการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนต่อบทบาทพระสอนศีลธรรมต่อการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) เกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ย ดังนี้

เกณฑ์ที่ใช้แปลผลข้อความที่ได้จากการประเมินผลมีดังนี้

ช่วงค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย
ค่าเฉลี่ย ๔.๕๐ – ๕.๐๐	หมายถึง มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย ๓.๕๐ – ๔.๔๙	หมายถึง มาก
ค่าเฉลี่ย ๒.๕๐ – ๓.๔๙	หมายถึง ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย ๑.๕๐ – ๒.๔๙	หมายถึง น้อย
ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ – ๑.๔๙	หมายถึง น้อยที่สุด

๓.๕.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลคำถามปลายเปิด ผู้วิจัยจะทำการจัดกลุ่มข้อมูลตามประเด็นที่กำหนดไว้ให้ในแบบสอบถามปลายเปิด จากนั้นจะทำการวิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

๓.๕.๓ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามลำดับความสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้ จากนั้น จึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาประกอบบริบท (Context Content analysis Technique)